

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt: „Wolontariat wart poznania”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

Strategia rozwoju wolontariatu W województwie wielkopolskim

Poznań, 2009

Lider projektu	Partner projektu	1
	 Poznań. Tu warto żyć.	

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt: „Wolontariat wart poznania”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	4
2.	SYTUACJA WOLONTARIATU W POLSCE	5
2.1.	Postawy prospołeczne Polaków	5
2.2.	Polacy jako wolontariusze i filantropi	8
2.2.1.	<i>Organizacje społeczne – ich rozpoznawalność, członkostwo w nich, korzystanie z ich usług</i>	8
2.2.2.	<i>Polacy jako filantropi</i>	10
2.2.2.1.	<i>1%</i>	12
2.2.3.	<i>Wolontariat w Polsce</i>	16
2.2.4.	<i>Motywacja angażujących się w filantropię i wolontariat</i>	19
3.	SYTUACJA WOLONTARIATU W WIELKOPOLSCE	21
3.1.1.	<i>Proces badawczy</i>	21
3.1.2.	<i>Profil wolontariusza</i>	23
3.1.3.	<i>Statystyka dotycząca angażowania wolontariuszy</i>	24
3.1.4.	<i>Zadania powierzane wolontariuszom</i>	24
3.1.5.	<i>Motywacja</i>	25
3.1.6.	<i>Sposoby pozyskiwania wolontariuszy</i>	27
3.1.7.	<i>Centra Wolontariatu</i>	27
3.1.8.	<i>Ocena działalności wolontariuszy</i>	28
4.	SŁABE I MOCNE STRONY/SZANSE I ZAGROŻENIA DLA WOLONTARIATU W WIELKOPOLSCE	29
5.	PRAWDOPODOBNE KIERUNKI ROZWOJU WOLONTARIATU W WIELKOPOLSCE	31
6.	CEL GŁÓWNY	32
7.	CELE SZCZEGÓŁOWE	32
8.	PROPONOWANE DZIAŁANIA	33
9.	PODSUMOWANIE	35
	BIBLIOGRAFIA	36
	SPIS RYSUNKÓW	37
	SPIS TABEL	37

Lider projektu

Partner projektu

2

Poznań.
Tu warto żyć.

	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	
---	--	---

SPIS WYKRESÓW37

Lider projektu	Partner projektu 3
	

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

1. Wstęp

Wolontariat, czyli „bezpłatne, dobrowolne, świadome działanie na rzecz innych, wykraczające poza więzi rodzinno – koleżeńsko – przyjacielskie”¹, towarzyszy ludzkości praktycznie od początku jej istnienia, stanowiąc wyraz swego rodzaju altruistycznych predyspozycji człowieka. Na początku bez jakichkolwiek ram instytucjonalnych, z czasem coraz bardziej formalizowany, zaczyna odgrywać znaczącą rolę w funkcjonowaniu społeczeństwa, które można nazwać obywatelskim.

Praca ochotnicza stanowi istotne wsparcie działalności organizacji pozarządowych oraz, w coraz większym stopniu, instytucji publicznych. Znacząco potrafi również wpłynąć na komfort życia wspieranych osób indywidualnych. Wolontariat zmienia jednak również sposób funkcjonowania samych osób zaangażowanych, wzbogacając ich życie oraz wzmacniając poczucie własnej wartości. Nie ma zatem wątpliwości, że należy w jak największym zakresie wspierać jego rozwój – jakościowy i ilościowy.

Kwestia angażowania się lub nie w wolontariat ma wymiar indywidualny i związana jest z osobistą motywacją każdej osoby, niemniej jednak, nie ulega wątpliwości, że często nie angażowanie się w wolontariat to efekt braku informacji czy swego rodzaju zachęty. Bez wątpienia w Wielkopolsce mamy do czynienia ze sporą grupą potencjalnych wolontariuszy, którzy jednak o pracy ochotniczej nawet nie pomyśleli. Dlatego w trakcie wdrażania Projektu „Wolontariat wart poznania”, realizowanego w okresie 1. lipca 2008 r. do 30. czerwca 2009 r. w ramach Działania 7.2 PO KL, z jednej strony, rozpoznano uwarunkowania funkcjonowania wolontariatu, z drugiej zaś faktycznie występujący potencjał. Na tej podstawie, między innymi, powstała niniejsza Strategia, która ma w założeniu zaprezentować kondycję wielkopolskiego wolontariatu, prognozy co do jego rozwoju i stać się punktem wyjścia planowych działań wspierających, poprzez zaprezentowanie ich optymalnego kierunku.

¹ W niniejszym opracowaniu za wyjściową przyjęto definicję sformułowaną przez Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu – szerszą niż ta, która znalazła odzwierciedlenie w obowiązujących przepisach, w przypadku, gdy autorzy przytaczanych w Strategii opracowań stosują inny sposób definiowania wolontariatu, podano tę informację w przypisach. W opracowaniu określenie „wolontariusz” stosowane jest zamiennie ze „społecznik”, a „wolontariat” z „praca społeczna/ochotnicza”, gdyż zdaniem autorów desygnaty tych pojęć są bardzo zbliżone, a szersza terminologia pozwala oddać pełnię interesujących zachowań i procesów.

Lider projektu	Partner projektu 4
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

2. Sytuacja wolontariatu w Polsce

2.1. Postawy prospołeczne Polaków

Prezentację zagadnień związanych z wolontariatem na poziomie ogólnokrajowym warto zacząć od przyjrzenia się skłonności Polaków do zachowań prospołecznych w ogóle. Nie ma bowiem wątpliwości, że zagadnienia te, przynajmniej w pewnym stopniu, się ze sobą wiążą.

Według badań Centrum Badania Opinii Społecznej² większość Polaków – 65%, uważa, że należy być wrażliwym i gotowym do pomocy innym, zaś niewiele ponad jedna czwarta – 28% jest przeciwnego zdania i na miejscu pierwszym stawia walkę o swoje sprawy, bez zwracania uwagi na potrzeby innych. Co ważniejsze jednak w latach 2004 – 2008 osób o nastawieniu prospołecznym regularnie przybywało. A zatem, przynajmniej na poziomie deklaracyjnym, Polacy w większości są potencjalnie zdolni i gotowi do świadczenia pomocy innym, także w formie wolontariatu. Gotowość do pomocy innym zaznacza się szczególnie w wypowiedziach osób uczestniczących w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (82%), starszych (co najmniej 65 lat, 75%) i najgorzej sytuowanych (74%) z jednej strony, a z drugiej wśród osób z wykształceniem wyższym (78%), o wysokiej pozycji zawodowej (78%) i pracowników umysłowych niższego szczebla (72%). Czyli wśród osób, które same potencjalnie potrzebują lub będą potrzebowały pomocy, tych, których pozycja społeczna pozwala na pomoc innym oraz badanych, których wiara narzuca w tym względzie określone standardy.

Niemniej jednak poziom optymizmu w tym przypadku może nieco obniżyć fakt, iż część respondentów jest prawdopodobnie świadoma jakie deklaracje należy, odnośnie zachowań prospołecznych, składać. Dlatego istotnym jest przyjrzenie się kolejnym zagadnieniom poruszonym w badaniach CBOS, które stanowią cenne uzupełnienie i w jakimś stopniu weryfikację wskazanej powyżej deklaracji wstępnej.

Okazuje się, że również 65% badanych przekonanych jest o skuteczności wspólnego działania na rzecz społeczności lokalnej w zakresie rozwiązywania występujących problemów czy pomocy potrzebującym. To niezwykle istotna deklaracja, dotyczy bowiem działalności w sferze „próżni społecznej”, obszarze między rodziną, a narodem, o którym pisał Prof. Stefan Nowak, którego zagospodarowywanie pozwala mówić o danym społeczeństwie jako obywatelskim. Tego rodzaju poczucie skuteczności współdziałania z sąsiadami w zakresie spraw danego środowiska, także dowodzi więc pewnego potencjału „wolontaryjnego”, co

² Badanie CBOS „Aktualne problemy i wydarzenia”, zrealizowane w dniach 4 – 7. stycznia 2008 r., na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=890)

<p>Lider projektu</p> 	<p>Partner projektu</p> <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>
---	--

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt: „Wolontariat wart poznania”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

jest tym ważniejsze, że poczucie, o którym mowa, w latach 2002 – 2008 umacniało się w większości grup społeczno - demograficznych.

Warto zaznaczyć, że poglądy w tej sprawie również w znacznym stopniu wyznacza religijność respondentów, co w jakimś stopniu wyjaśnia fakt, że osoby w skrajnie różnej sytuacji życiowej prezentują podobny poziom wiary w skuteczność współdziałania na rzecz swojej społeczności:

- kadra kierownicza i inteligencja – 80%,
- rolnicy – 79%,
- bierni zawodowo – ucząca się młodzież - 71%, bezrobotni – 72%.

Nie można jednak nie próbować szukać innych wyjaśnień tak wysokiego poziomu wskazań w wymienionych grupach, można zakładać, że pewne znaczenie ma poczucie sprawstwa, z natury silniejsze u osób, którym w życiu się powiodło i u osób młodych, czy poprawiająca się w okresie kiedy prowadzono badania sytuacja na rynku pracy.

Z osobami faktycznie działającymi dobrowolnie i nieodpłatnie³ na rzecz innych – czyli z faktyczną pracą ochotniczą – mniej lub bardziej bezpośrednio zetknęło się już jednak o 12% badanych mniej, przede wszystkim w swojej parafii.

W badaniach dało się zauważyć związek między wielkością miejsca zamieszkania respondentów, poziomem ich wykształcenia i, ponownie, zaangażowaniem w praktyki religijne, a wskazaniem odnośnie ilości wolontariuszy, z którymi stykają się oni w konkretnych środowiskach. W mniejszych miejscowościach więcej osób wskazywało na społeczników wśród znajomych i przyjaciół, w rodzinie, we wspólnocie parafialnej, wśród sąsiadów. Badani uczestniczący regularnie w praktykach religijnych częściej mieli więcej kontaktów z wolontariuszami wśród znajomych, w rodzinie i ,co oczywiste, we wspólnocie parafialnej. W przypadku osób najlepiej wykształconych kontakt z pracującymi dobrowolnie i nieodpłatnie na rzecz innych ma miejsce nie tylko wśród znajomych, przyjaciół i w rodzinie, ale również w miejscu pracy.

W badaniu CBOS sprawdzono również na ile znajomość osób zaangażowanych w działalność na rzecz innych, przekłada się na wdrażanie w życie dominującego wśród badanych przekonania o konieczności bycia gotowym do tego rodzaju aktywności.

Okazało się, że już tylko 46% respondentów zadeklarowało, że byliby gotowi pomagać jakiejś osobie, spoza swojej rodziny, w jej działalności na rzecz środowiska społecznego lub osób potrzebujących. Ponadto ich odsetek, od roku 2004, regularnie maleje. Jednocześnie 50% badanych twierdzi, że nie zna nikogo komu mogliby

³ CBOS pytał badanych o osoby, „o których wiadomo, że dobrowolnie i nieodpłatnie pracują na rzecz swojego środowiska, kościoła, osiedla, wsi lub miasta albo też pracują społecznie na rzecz potrzebujących”

Lider projektu	Partner projektu	6

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

w takiej działalności pomagać (od roku 2004 notowany jest wzrost liczebności tej grupy).

W większości grup społeczno - demograficznych widoczny jest regres w zakresie gotowości do podjęcia pracy ochotniczej, szczególnie w środowisku uczniów i studentów. Z tego negatywnego trendu wyłamują się jedynie rolnicy, co można wiązać z jednej strony z większym zaangażowaniem w praktyki religijne i silniejszym poczuciem wspólnoty obserwowanym w mniejszych miejscowościach i wsiach, z drugiej zaś ze zmianami mentalności związanymi ze skutecznym pozyskiwaniem środków z UE i wynikającymi z tego faktu zmianami sytuacji na wsi.

Respondenci zapytani wprost o faktycznie podjęte na rzecz innych działania wskazywali przede wszystkim, iż w roku 2007 udzielili pomocy rzeczowej – 44% i/lub przekazali pieniądze na cele dobroczynne. Zdecydowanie mniej badanych przyznało, że pracowali jako wolontariusze – jedynie 5%, z tym, że jednocześnie 19% zadeklarowało przeznaczenie własnej pracy lub usług na cele charytatywne. Można zatem zakładać, że dla sporej części Polaków pojęcie wolontariatu nie ma jednoznacznego desygnatu. Poza tym nadal nie jest ono jednoznacznie definiowane i wiele działań traktowanych jako wolontariat w innych krajach definicji zawartej w polskich przepisach czy też tej sformułowanej przez Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu się wymyka.

Pracę na rzecz innych deklarują częściej kobiety, osoby z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz badani o najwyższych miesięcznych dochodach na członka rodziny. W przypadku przekazywania pieniędzy lub/i darów rzeczowych na cele dobroczynne sytuacja przedstawia się podobnie – im wyższe dochody i im lepsza ogólna ocena własnej sytuacji życiowej tym częstsze deklaracje o udzieleniu innym tego rodzaju wsparcia.

Wydaje się to być optymistycznym sygnałem świadczącym, iż poprawiająca się sytuacja życiowa czy wysoka pozycja zawodowa nie skutkują koncentracją na sprawach własnych, a stają się środkiem do świadczenia pomocy innym.

Badania CBOS dowodzą, że Polacy, w większości, mają świadomość wartości postaw prospołecznych – zdecydowanie deklarują pozytywne nastawienie względem zachowań altruistycznych, chociaż w mniejszym zakresie informują o swojej gotowości do ewentualnego zaangażowania w działalność na rzecz innych. Mamy do czynienia ze stosunkowo znaczącym rozdzwięciem między deklaracjami a faktyczną działalnością, których przyczynę trudno jednoznacznie wskazać. Możliwym jest bowiem, że respondenci mają po prostu świadomość jakie postawy należy uważać za dobre (i tym samym wskazywać je w przypadku udziału w tego rodzaju badaniach), chociaż sami ich nie prezentują, z drugiej jednak nie można wykluczyć, że na przeszkodzie stoi na przykład po prostu brak informacji odnośnie możliwości ewentualnego zaangażowania.

Lider projektu	Partner projektu 7
	

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt: „Wolontariat wart poznania”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

Dlatego cennym wydaje się zaprezentowanie wyników badań zrealizowanych na zlecenie Stowarzyszenia Klon/Jawor – „Wolontariat, Filantropia i 1%”⁴, które za cel mają głębsze wniknięcie w zagadnienia wolontariatu i filantropii w polskim społeczeństwie, w tym uchwycenie motywacji osób tak angażujących się w działania na rzecz innych, jak i tego rodzaju aktywności nie podejmujących oraz próbę określenia społeczno – demograficznych uwarunkowań zaangażowania. Należy również zaznaczyć, że są to badania prowadzone cyklicznie, począwszy od roku 2001, na dużych próbach, co daje mocną podstawę do formułowania ewentualnych wniosków i wyznaczania trendów.

2.2. Polacy jako wolontariusze i filantropi

2.2.1. Organizacje społeczne – ich rozpoznawalność, członkostwo w nich, korzystanie z ich usług

W roku 2007 z organizacjami pozarządowymi kontakt miało 65,4% dorosłych Polaków (ok. 19,2 mln), podczas gdy w roku poprzednim 73%. Spadek ten musi zaskakiwać, w sytuacji, gdy z każdym rokiem przybywa tak samych organizacji, jak i sfer, w których zaczynają działać. Nie można także nie zauważyć, że może on negatywnie odbijać się na zaangażowaniu Polaków w wolontariat (organizacje pozarządowe to przecież główni odbiorcy tego rodzaju działalności), trudno bowiem wspierać podmiot, o którego działalności nie ma się pojęcia. Co ciekawe jednak ogólny spadek znajomości organizacji nie ma przełożenia na poszczególne ich typy, tu notowano bowiem wzrost.

Z usług/produktów organizacji skorzystało 21,2% dorosłych Polaków, i w tym zakresie również odnotowano spadek – o 8 punktów procentowych, w stosunku do roku 2006. Co bardziej istotne zmieniła się również hierarchia organizacji, skonstruowana w oparciu o częstotliwość korzystania z ich usług. W latach ubiegłych na czele znajdowały się te zajmujące się pomocą dla osób najuboższych, w roku 2007 pozycję lidera zajęły organizacje działające w zakresie ochrony zdrowia lub rehabilitacji (20% korzystających z usług organizacji w ogóle to ich klienci).

Można zatem wysnuć wniosek, że po pierwsze – odbiorcy usług coraz częściej identyfikują konkretny zakres działalności danej organizacji, po drugie – że poprawiająca się sytuacja gospodarcza znalazła odzwierciedlenie również w działalności trzeciego sektora. W sytuacji, gdy pomoc dla osób w trudnej sytuacji

⁴ Badanie Millward Brown SMG/KRC przeprowadzone zostało na reprezentatywnej próbie 5000 dorosłych Polaków, w okresie od listopada 2007 r. do stycznia 2008 r., w ramach badania typu Omnibus

Lider projektu	Partner projektu	8

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

życiowej nie odgrywała już tak znaczącej roli, organizacje znalazły swoje miejsce w zakresie ochrony zdrowia, uzupełniając zapewne występujące luki.

Jeśli spojrzeć na członkostwo Polaków w organizacjach pozarządowych, ruchach społecznych lub religijnych, czyli swego rodzaju kolejny krok we wdrażaniu postaw prospołecznych w życie, to należy zauważyć, że również pod tym względem zanotowano niepokojące spadki. W roku 2007 już tylko 13,2% (ok. 4 mln, - 2,7 mln w stosunku do roku 2006) Polaków deklaroowało, że do jakiejś organizacji należy, co stanowi najniższy odsetek w ciągu ostatnich 5. lat. Najwięcej Polaków informowało o przynależności do organizacji i ruchów o charakterze religijnym (2,4%), organizacji sportowych (1,8%) oraz ratowniczych (WOPR, OSP, GOPR itp. – 1,6%).

Bez wątpienia mamy w Polsce do czynienia ze zmniejszaniem się roli związków zawodowych czy organizacji znaczących w poprzednim ustroju – np. LOP, możliwym jest także, iż część osób formalnie nadal do jakiejś organizacji czy ruchu należąca, faktycznie się jego członkiem już nie czuje i daje temu wyraz. Nie można jednak uznać, że to jedyne przyczyny notowanych spadków zaangażowania. Tym bardziej, że największy spadek liczebności członków odnotowały organizacje niosące pomoc najuboższym i bezdomnym – 5,3% dorosłych Polaków deklaroowało przynależność do nich w roku 2006, podczas gdy w 2007 już tylko 0,8%. Zagadnienie wymaga dalszych badań – w dłuższej perspektywie, niewykluczone bowiem, że znaczenie mogła mieć np. notowana w roku 2007 znacząca poprawa sytuacji na rynku pracy, a co za tym idzie wzrost zaangażowania Polaków w działania mające na celu poprawę ich własnej sytuacji życiowej, skoro pojawiła się na to szansa.

Pogłębiona analiza kwestii członkostwa w organizacjach pozarządowych ruchach religijnych lub społecznych, pod względem cech społeczno – demograficznych wskazuje, że mamy do czynienia z wyrównywaniem się poziomu zaangażowania obserwowanego wśród kobiet i mężczyzn – którzy, w latach poprzednich, zdecydowanie częściej deklarowali swoje uczestnictwo w tego rodzaju działalności. Wśród członków wskazanych podmiotów dominują osoby najlepiej wykształcone, najmniej liczną grupę stanowią zaś osoby z wykształceniem zawodowym. Najbardziej aktywni, co nie jest specjalnie zaskakujące, są uczniowie i studenci, najmniej – osoby zajmujące się prowadzeniem domu. Członkostwo w organizacjach jest również silnie skorelowane z częstotliwością udziału w praktykach religijnych i zróżnicowane regionalnie – najwięcej członków organizacji pochodzi z Polski wschodniej, najmniej z południowej.

Lider projektu	Partner projektu 9
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

2.2.2. Polacy jako filantropi

Według wyników badań zleconych przez Stowarzyszenie Klon/Jawor w roku 2007 dary lub pieniądze na rzecz organizacji pozarządowych, grup, ruchów społecznych, względnie religijnych przekazało 25,5% Polaków (ok. 7,5 mln, - 6% w stosunku do roku 2006). Są to dane znacząco różne od przedstawionych powyżej wyników badań Centrum Badania Opinii Społecznej, gdzie grupa darczyńców stanowiła 44%. Należy jednak zauważyć, że CBOS pytał o udzielenie pomocy rzeczowej lub przekazanie pieniędzy na cele dobroczynne w ogóle, nie zawężając pytania do podmiotów, o których mowa w badaniu Stowarzyszenia Klon/Jawor. Można zatem założyć, że w badaniach Centrum uchwycono także sytuacje, w których respondenci pomogli konkretnym osobom.

Dane dotyczące roku 2007 potwierdzają kontynuację tendencji spadkowej w zakresie filantropii, obserwowanej w roku 2006. Obecnie notowany odsetek darczyńców osiągnął poziom niższy niż w roku 2003.

Polacy obdarowują przede wszystkim organizacje pomagające osobom ubogim i bezdomnym – choć zanotowały one w roku 2007 znaczący spadek liczby darczyńców - o 4,7%, organizacje i ruchy religijne oraz organizacje zajmujące się pomocą humanitarną i wsparciem dla ofiar klęsk żywiołowych w kraju i za granicą.

Co ciekawe, spadek liczby darczyńców nie przełożył się na zmniejszenie przekazywanych organizacjom i ruchom kwot, które po spadku notowanym w roku 2006, w 2007 zbliżyły się do poziomu notowanego w roku 2005. Chociaż większość darczyńców (49,3%) to nadal osoby wpłacające do 50 zł.

Lider projektu	Partner projektu 10
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>

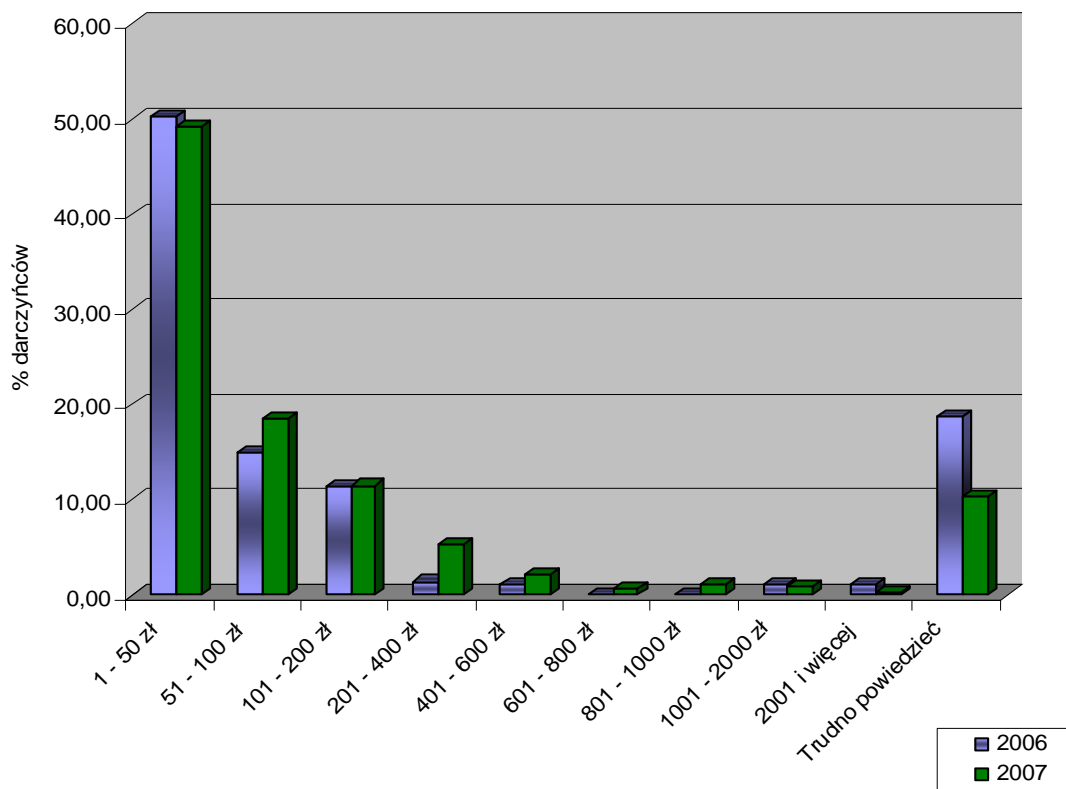
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt: „Wolontariat wart poznania”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

Wykres 1: Kwoty wpłacane przez darczyńców w roku 2006 i 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Wolontariat, filantropia i 1%. Raport z badań” Anna Baczek, Agnieszka Ogrocka

Niewykluczone zatem, że co prawda darczyńców jest mniej, ale większość z nich jest na tyle zdeterminowana aby dany podmiot wesprzeć, że gotowa jest przeznaczyć na ten cel wyższe kwoty. Tym bardziej, że w stosunku do roku poprzedniego znacząco – o 8,5% - spadła liczba respondentów wybierających odpowiedź „trudno powiedzieć”, która stanowi pewien sposób ucieczki w sytuacji, gdy dana osoba ma silną świadomość pozytywnego odbioru społecznego określonego zachowania i nie ma odwagi przyznać się przed ankieterem, że tego rodzaju działań nie podejmuje.

Niezwykle ciekawa jest zmiana, która zaszła w zakresie sposobów przekazywania donacji. Od roku 2003 regularnie spada odsetek osób, które przekazują pieniądze bezpośrednio osobom potrzebującym, trend spadkowy notowano również w przypadku przekazywania środków finansowych poprzez zakup przedmiotów, dochód ze sprzedaży których przeznaczony był na cele społeczne, tyle, że w roku 2007 odnotowano w tej kategorii wzrost o 9,6%.

Lider projektu

Partner projektu

11

Poznań.
Tu warto żyć.

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

Nadal najpopularniejszą formą pozostaje wrzucanie określonej kwoty do puszek czy skarbonki w zbiórkach ulicznych, chociaż w latach 2004 – 2006 popularność tej drogi wsparcia potrzebujących malała. W przypadku audiotele/sms notuje się raz wzrost darczyńców, raz spadek – być może jest on związany z występowaniem w danym roku spektakularnych wydarzeń, które stają się motorem określonych działań wspierających.

Takie metody udzielania wsparcia jak na przykład wykupienie biletu wstępu na imprezę charytatywną, ustanawianie stałego zlecenia w banku czy też wyrażenie zgody na systematyczne potrącanie określonej części wynagrodzenia, które to działania byłyby ogromnie ważnym, bo regularnym źródłem przychodów dla organizacji, nadal nie cieszą się szczególną popularnością.

Pod względem cech społeczno – demograficznych darczyńcy to grupa dość zróżnicowana. W tego rodzaju działalności angażują się częściej kobiety, osoby dobrze wykształcone oraz osoby w okresie największej aktywności zawodowej (36 – 45 lat, 28,8% darczyńców), a także starsze – powyżej 55 roku życia. Nie jest to specjalnie zaskakujące, wspieranie poprzez przekazywanie środków finansowych wymaga po prostu ich posiadania, dlatego filantropami są głównie osoby posiadające stałe źródło utrzymania. Pewnym odstępstwem od tej oczywistej zasady jest stosunkowo duży udział darczyńców wśród osób pozbawionych stałego dochodu, z tym, że zaliczają się do niej również uczniowie i studenci, co znacząco zmienia jej obraz. Ważnym podkreślenia jest również dostrzeżona w prezentowanych badaniach korelacja pomiędzy wysokością osiąganego dochodu, a gotowością udzielania wsparcia organizacjom pozarządowym, ruchom społecznym czy religijnym.

Najwięcej filantropów mieszka w Polsce wschodniej, południowo – wschodniej i zachodniej.

2.2.2.1. 1%

W niniejszym opracowaniu postanowiono również zaprezentować zagadnienie specyficznej donacji, jaką jest możliwość przekazania przez podatników 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego, dostępna dla Polaków od roku 2004 (rozliczenie za rok 2003).

Punktem wyjścia skorzystania ze wskazanej możliwości jest oczywiście wiedza o jej istnieniu. Okazuje się, że mimo, iż w 2007 roku można było wspomóc organizacje pożytku publicznego 1% swojego podatku po raz czwarty, to wiedzę o tym mechanizmie deklarowało jedynie 58,7% Polaków. Jest to co prawda wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 5,5%, jednakże, biorąc pod uwagę skalę akcji promocyjnych, poziom świadomości Polaków w tym względzie jest nadal bardzo niski. W dalszym ciągu 40% Polaków przyznaje, że o wskazanej możliwości nie

Lider projektu	Partner projektu 12
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt: „Wolontariat wart poznania”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

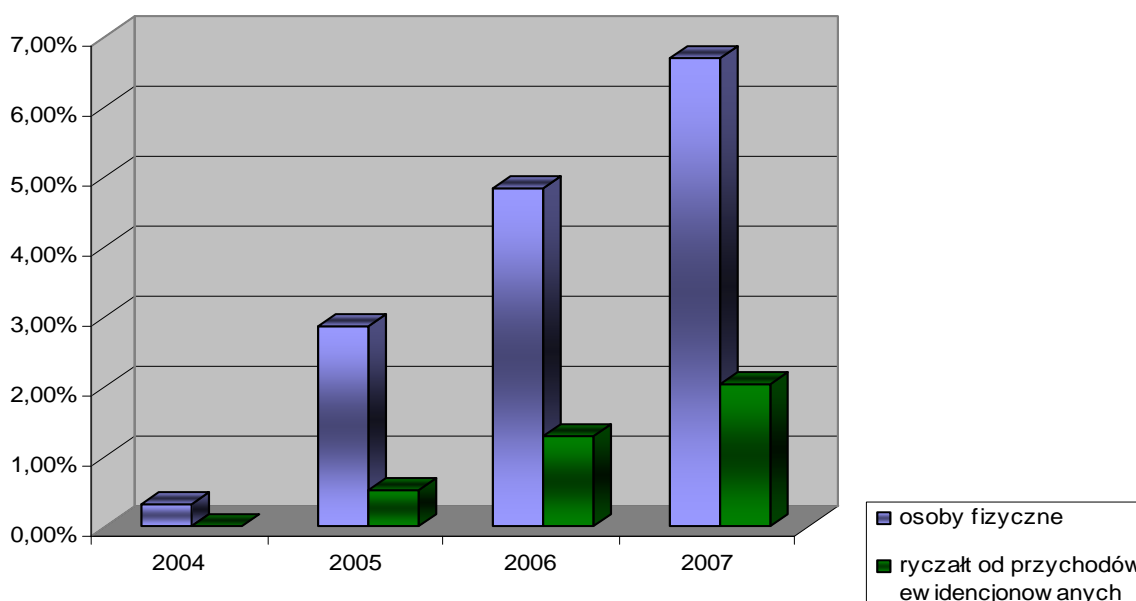
słyszało. Dlatego tak ważną wydaje się zmiana sposobu przekazywania 1% podatku, która będzie miała zastosowanie po raz pierwszy w roku 2008 (w rozliczeniu za rok 2007) – kiedy to podatnik będzie jedynie wskazywał wybraną przez siebie organizację pożytku publicznego, a samego przekazu środków dokona już za niego urząd skarbowy.

Największą wiedzę o możliwości dysponowania 1% swojego podatku posiadają, jak można było zakładać, osoby z wykształceniem wyższym i średnim oraz osoby o najwyższych dochodach. Co ciekawe grupą najbardziej świadomą są również mieszkańcy średniej wielkości miast (od 50 do 200 tys. mieszkańców).

Wiedza o charakteryzowanym mechanizmie to jednak pierwszy krok do jego faktycznego wykorzystania. W roku 2007 30% Polaków deklarowało, że wspomże organizacje pożytku publicznego 1% swojego podatku (ponad 40% w grupie osób posiadających wiedzę o tej możliwości), pozostali nie zamierzali z tej możliwości skorzystać (1/3 dorosłych Polaków) lub jeszcze ją rozważali (kolejna 1/3 dorosłych Polaków).

Faktycznie z możliwości przekazania 1% skorzystało w roku 2007 (w rozliczeniu dotyczącym roku podatkowego 2006) 6,7% ogółu osób fizycznych (ponad 1,6 mln Polaków) – w roku 2004 było to 0,34% ogółu podatników, w 2005 – 2,88%, w 2006 – 4,85% i 2,05% osób rozliczających się ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych (w roku 2004 było ich 0,02%, w 2005 0,52%, w 2006 – 1,29%).

Wykres 2: Korzystający z możliwości przekazania 1% w podziale na osoby fizyczne rozliczające się wg skali podatkowej i osoby rozliczające się ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Wolontariat, filantropia i 1%. Raport z badań” Anna Baczek, Agnieszka Ogrocka

Lider projektu	Partner projektu	13

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

Widać zatem spory rozdźwięk między szczytnymi deklaracjami wygłaszanymi w obecności ankietera, a praktyką, niemniej jednak liczba charakteryzowanych donatorów regularnie wzrasta. Rośnie również wielkość przekazywanych kwot – w przypadku osób fizycznych w roku 2007 był on dziesięciokrotny w stosunku do roku 2004, w przypadku osób rozliczających się ryczałtem zanotowano wzrost prawie trzydziestokrotny. Ostrożny optymizm gasi jednak fakt, iż organizacje pożytku publicznego otrzymały w roku 2007 jedynie 28% kwoty, którą by im przekazano, gdyby wszyscy Polacy skorzystali z dostępnej możliwości (dla porównania - słowackie organizacje otrzymały w roku 2006 49% możliwej do przekazania kwoty).

Ważnym jest zatem rozpoznanie przyczyn tak słabego korzystania przez Polaków z prostego w sumie mechanizmu, w sytuacji, gdy w większości deklarują oni, że należy być wrażliwym i gotowym do pomocy innym. 40% dorosłych Polaków, jak już wspomniano, nie wiedziało o takiej możliwości, a zatem o powody nie przekazania 1% swojego podatku pytano jedynie osoby, które taką wiedzę posiadały. W roku 2007 dla 19,7% badanych wspomnienie w charakteryzowany sposób organizacji pożytku publicznego było zbyt absorbujące, 16,6% nie wiedziało jak to dokładnie zrobić, 13,6% nie miało dochodów, nie rozliczało się zatem z fiskusem, zdaniem zaś 12,0% ich dochody były zbyt niskie, żeby ktoś miał z ich donacji pożytek. 9,5% dorosłych Polaków nie odczuwa potrzeby wspomagania swoim podatkiem organizacji pożytku publicznego, 4,3% brakuje wiedzy w tym względzie, a 2,9% nie wierzy, iż jego darowizna zostanie odpowiednio wykorzystana, 1,6% wskazuje na zbyt wysokie koszty związane z przekazaniem 1% swojego podatku.

Lider projektu	Partner projektu	14
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>	

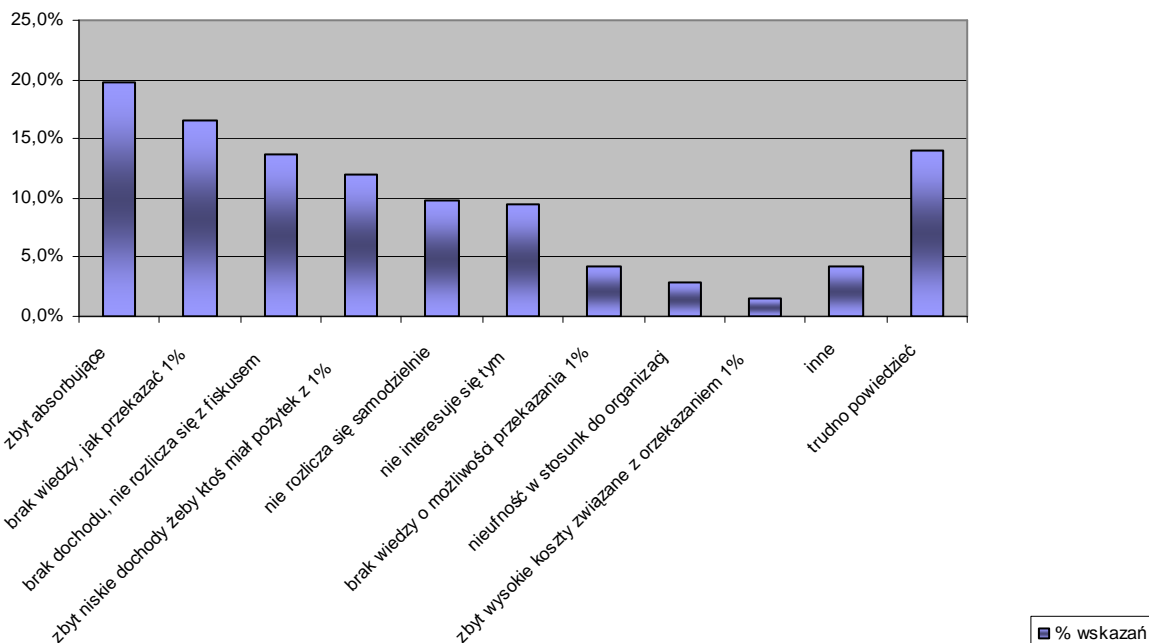
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt: „Wolontariat wart poznania”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

Wykres 3: Powody nie skorzystania z mechanizmu 1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Wolontariat, filantropia i 1%. Raport z badań” Anna Baczek, Agnieszka Ogrocka

Biorąc pod uwagę wzmiankowane już uproszczenie procedury korzystania z mechanizmu 1% w rozliczeniu za rok 2007 można uznać, iż stanowi ono odpowiedź na zastrzeżenia grupy najbardziej licznej. Trudno jednak jednoznacznie rozstrzygać jakie argumenty można by zastosować w celu przekonania pozostałych. Widocznym jest bowiem, że wiele osób nie rozumie istoty przekazania 1% swojego podatku, traktując go jako swego rodzaju obniżenie ich własnych dochodów, a innym brakuje po prostu zainteresowania lub chęci, względnie zaufania do działalności organizacji. Jest jednak jasne, że przed zainteresowanymi organizacjami jeszcze sporo pracy.

Lider projektu	Partner projektu	15

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

2.2.3. **Wolontariat w Polsce**

Dotychczas prezentowane zagadnienia stanowiły swego rodzaju wprowadzenie do zagadnienia wolontariatu. Miały w założeniu autorów ukazać swego rodzaju potencjał prospołeczny Polaków oraz wysoki poziom skomplikowania relacji między postawami prospołecznymi, które prezentują, a ich odzwierciedleniem w praktyce.

Wolontariat to działalność wymagająca najsilniejszej motywacji, gdyż wiąże się z faktycznym działaniem na rzecz innych, czyli angażowaniem swoich sił, środków i czasu. W roku 2007 podjęło się go 13,2% dorosłych Polaków⁵ (około 4 mln), co oznacza spadek o 8,7% w stosunku do roku poprzedniego i stanowi potwierdzenie dostrzeganego już wówczas negatywnego trendu. Obecnie poziom zaangażowania zbliża się do tego notowanego w latach 2001 i 2002.

Dostrzeżony spadek zaangażowania najbardziej odczuły organizacje działające na rzecz osób najuboższych i bezdomnych, w roku 2007 straciły około 2/3 wolontariuszy (choć nadal przyciągają ich najwięcej). Są to zresztą organizacje, które traciły najwięcej w przypadku każdej z prezentowanych form prospołecznego zaangażowania – również w zakresie liczby członków i otrzymywanego wsparcia. Trudno orzec dlaczego notowane negatywne zmiany uderzają przede wszystkim w organizacje działające w obszarze bezdomności i ubóstwa. Być może Polacy uznali, że sytuacja gospodarcza w roku 2007 stanowiła dla takich osób szansę na samodzielną zmianę sytuacji życiowej, a może chcieli skoncentrować się na poprawie własnych warunków materialnych, korzystając z dostępnych możliwości (i np. emigrowali), i działalność na rzecz innych zeszła wówczas na drugi plan, bo nie było już na przykład konieczności zaczynania kariery zawodowej od wolontariatu? Niewykluczone również, że donacje, członków oraz wolontariuszy straciły organizacje słabej działające, a te bardziej prężne tego rodzaju problemów nie miały, może to być zatem kolejny sygnał profesjonalizacji ich działalności.

Spośród działań wolontaryjnych najpopularniejsza była stała praca na rzecz organizacji czy osób indywidualnych, zaś najmniej popularny – udział w zbiórkach środków finansowych lub darów rzeczowych.

⁵ W badaniu Centrum Badań Opinii Społecznej 5% respondentów przyznało, że pracowało jako wolontariusze, a jednocześnie 19% wspominało o przeznaczeniu swojej pracy lub usług na cele charytatywne – co pośrednio dowodziło słabej znajomości samego pojęcia, jednakże należy również pamiętać, że Centrum traktowało wolontariat bardzo szeroko, również jako działalność na rzecz osób indywidualnych.

Lider projektu	Partner projektu	16
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>	

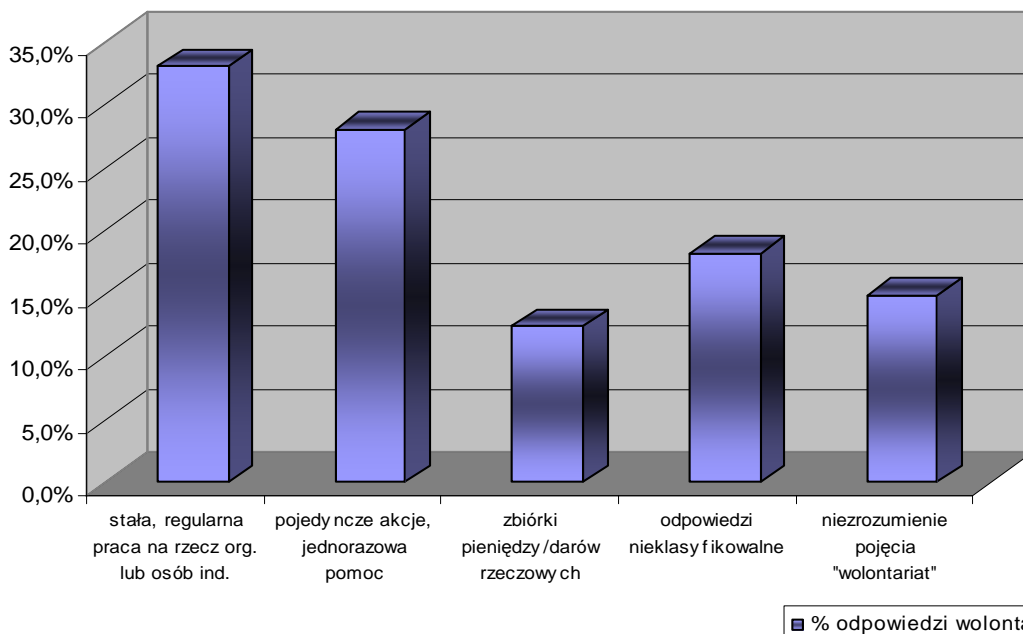
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt: „Wolontariat wart poznania”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

Wykres 4: Na czym polegała praca konkretnych wolontariuszy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Wolontariat, filantropia i 1%. Raport z badań” Anna Baczko, Agnieszka Ogrocka

Niestety pytanie dotyczące form podejmowanych działań zweryfikowało poziom zaangażowania Polaków w wolontariat. Okazało się, że co siódma osoba (14,9%) wskazała na działalność, której wolontariatem nazwać nie można, jak na przykład wysłanie sms, z którego dochód przeznaczony był na cele charytatywne. Pocięszającym jest fakt, iż liczba odpowiedzi świadcząca o niezrozumieniu pojęcia spadła o 5% w stosunku do roku 2006.

Co ciekawe obniżeniu poziomu zaangażowania Polaków w wolontariat towarzyszył wzrost liczby godzin poświęcanych na tę działalność. Okazało się bowiem, że zdecydowanie więcej badanych pracowało ochotniczo ponad 5 godzin. Od 6 do 15 godzin pracowało w 2007 roku o 10% więcej społeczników niż w roku poprzednim, a 50 i więcej godzin ponad dwukrotnie więcej respondentów niż rok wcześniej. A zatem mamy do czynienia ze swoistą profesjonalizacją wolontariatu, tym bardziej, że z jednej strony w roku 2007 wolontariusze znacznie częściej niż w roku 2006 działali na rzecz więcej niż jednej organizacji (wzrost z 13% do 26%), z drugiej zaś znacząco (ponad dwukrotnie) zmalała liczba odpowiedzi „trudno powiedzieć”, która często stanowi furtkę dla osób unikających określenia się w danej kwestii, chociażby z uwagi na chęć pozytywnej prezentacji przed ankieterem.

Lider projektu

Partner projektu

17

Poznań.
Tu warto żyć.

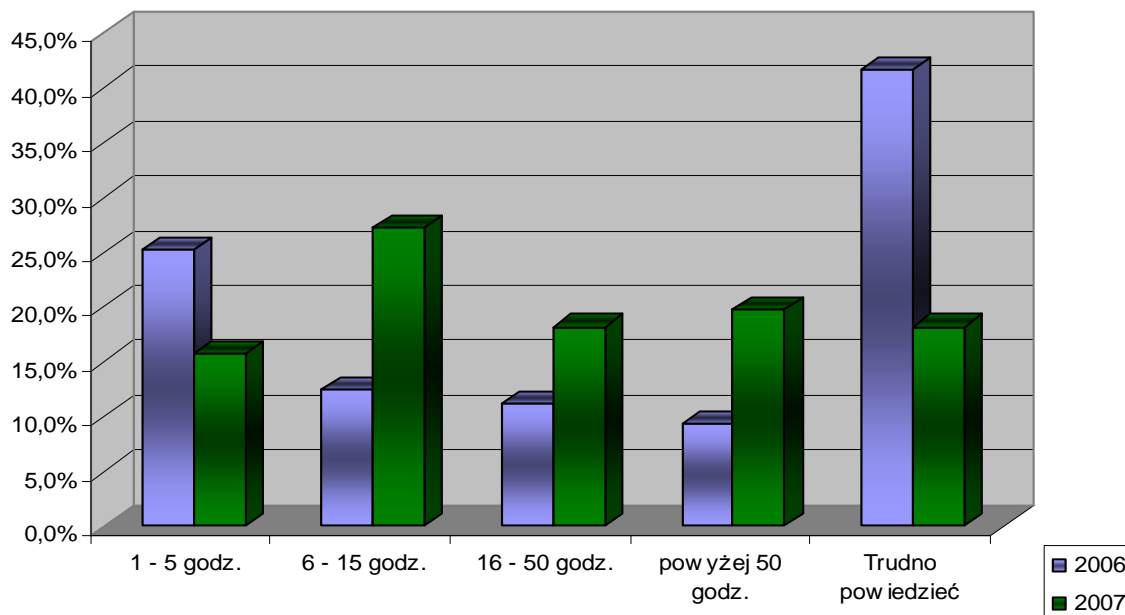
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt: „Wolontariat wart poznania”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

Wykres 5: Liczba godzin poświęconych na wolontariat w roku 2006 i 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Wolontariat, filantropia i 1%. Raport z badań” Anna Baczek, Agnieszka Ogrocka

Na poziom zaangażowania w wolontariat nie ma obecnie większego wpływu płeć – kobiety i mężczyźni w roku 2007 pracowali ochotniczo na podobnym poziomie. Również przynależność do konkretnej grupy wiekowej nie ma pod tym względem większego znaczenia – różnica pomiędzy nimi to obecnie, maksymalnie, 6%. Najbardziej aktywne w roku 2007 były osoby o ustabilizowanej już sytuacji na rynku pracy – w wieku 36 – 45 lat, najmniej te, które swoje życie zawodowe dopiero zaczęły – w wieku 26 – 35 lat. Tradycyjnie wolontariatu najchętniej podejmują się studenci, chociaż, jak już zaznaczono, następuje stopniowe jego upowszechnianie. Pracy ochotniczej sprzyja także uczestnictwo w praktykach religijnych.

Warto również zauważyć, że wolontariusze to najczęściej osoby z wykształceniem średnim i wyższym, bez dochodu (głównie uczniowie i studenci) lub z dochodem do 400 zł oraz powyżej 1000 zł, a najrzadziej z wykształceniem zawodowym oraz osoby średniosytuowane. Okazuje się zatem, że również w tym przypadku mamy do czynienia z pozytywną korelacją poziomu dochodów i zaangażowania. Można zakładać, że osoby, które same mają niewiele i znają wagę każdego wsparcia właśnie w ten sposób – swoją pracą, a nie poprzez darowiznę pieniężną - mogą innym pomóc, a osoby najlepiej sytuowane mogą mieć po prostu ku temu więcej możliwości, z uwagi na stabilną pozycję życiową.

Najwięcej wolontariuszy rekrutuje się z Polski wschodniej i południowo - wschodniej, zdecydowanie mniej aktywni są mieszkańcy Polski południowej, południowo – zachodniej i północnej.

Lider projektu	Partner projektu	18

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt: „Wolontariat wart poznania”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

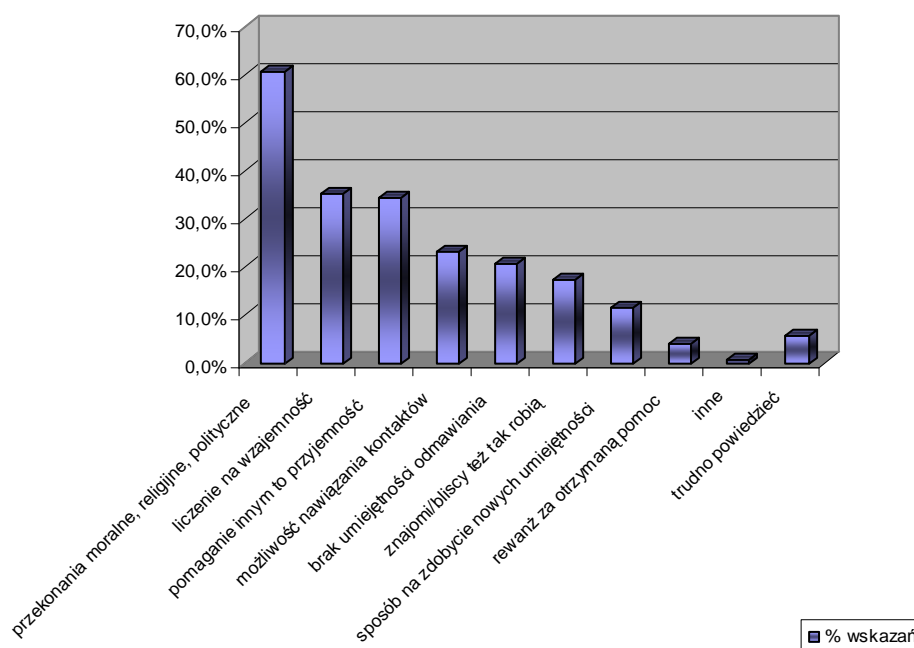

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

2.2.4. *Motywacja angażujących się w filantropię i wolontariat*

Zdecydowana większość osób zaangażowanych w filantropię i wolontariat czyni to ze względu na moralne, religijne czy też polityczne przekonania, nakazujące pomagać innym (60,7%) – co stanowi potwierdzenie silnego związku między aktywnością religijną, a wskazanymi działaniami na rzecz innych, 35,2% liczy na odwzajemnienie swojego zaangażowania w przyszłości, 34,4% deklaruje, że pomaganie innym sprawia im przyjemność, 23% postrzega swoją działalność jako możliwość nawiązania kontaktów, pożytecznego spędzenia czasu, 20,7% pomaga bo nie potrafi odmówić, a 3,9% odwzajemnia, w swoim mniemaniu, pomoc, którą sami otrzymali.

Wykres 6: Powody angażowania się w filantropię i wolontariat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Wolontariat, filantropia i 1%. Raport z badań” Anna Baczek, Agnieszka Ogrocka

Osoby nieangażujące się w wolontariat i filantropię (czyli większość Polaków) pytane o powód swojej bierności w tym względzie wymieniają najczęściej – brak czasu (34,8%, w zakresie tego powodu notuje się stałą tendencję wzrostową), czyli tak naprawdę argument najwygodniejszy, brak zainteresowania tego rodzaju działalnością (33,6%) i konieczność troski przede wszystkim o siebie i rodzinę (14,8%, w tym zakresie zanotowano spadek o 12% w stosunku do roku 2006).

Lider projektu

Partner projektu

19

Poznań.
Tu warto żyć.

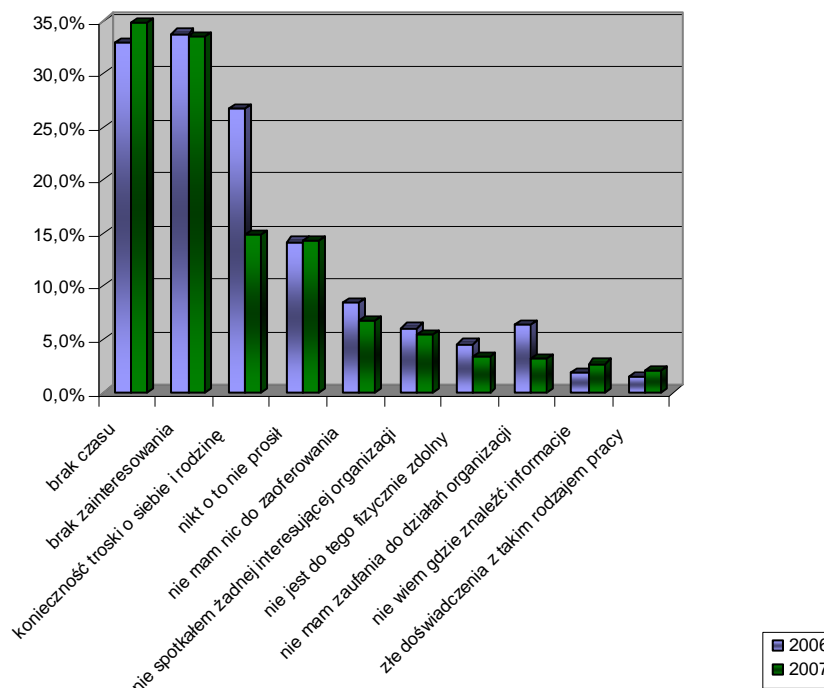
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt: „Wolontariat wart poznania”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

Wykres 7: Powody braku angażowania się w filantropię i wolontariat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Wolontariat, filantropia i 1%. Raport z badań” Anna Baczek, Agnieszka Ogrocka

Wyraźnie widocznym jest, że sporej grupie respondentów brakuje informacji – nikt z nią do nich nie dotarł, mimo wzrastającej obecności organizacji pozarządowych w życiu społecznym, szczególnie w okresie od stycznia do kwietnia każdego roku, kiedy to rozstrzyga się sprawa rozliczeń podatkowych Polaków.

Niepokojącym jest fakt, że 1/3 Polaków biernych w zakresie przedstawianych postaw prospołecznych zwyczajnie tego rodzaju działalnością się nie interesuje, a do kolejnych 14% nikt z odpowiednim przekazem nie dotarł. Można oczywiście zakładać, że jeśli ktoś faktycznie chce pomóc to sobie poradzi i sam znajdzie niezbędne dane, nie jest to jednak strategia, która skutkować będzie zmianą wskazanych powyżej opinii, tym bardziej, że ponad 6% osób nieangażujących się w filantropię i wolontariat jest przekonanych, że nie mają nic do zaoferowania, a kolejne 3% uważa, że nie podołałoby fizycznie. Niewykluczone zatem, że taka a nie inna postawa to wynik niepełnego obrazu szerokiego wachlarza możliwości angażowania się w filantropię i wolontariat.

Filantropia i wolontariat mają tendencje do wzajemnego wzmocnienia się, szczególnie w kierunku wolontariat → filantropia. 77% osób, które pracowały jako wolontariusze, zdecydowało się również na udzielenie wsparcia materialnego.

Lider projektu	Partner projektu	20

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

W kierunku przeciwnym korelacja jest nieco słabsza, 40% filantropów świadczyło jednocześnie prace ochotniczą. Nie ma wątpliwości, że wolontariat wymaga więcej zaangażowania, dlatego zapewne społecznicy częściej są również filantropami niż odwrotnie – od przekazania swoich środków finansowych czy darów rzeczowych do świadczenia bezpłatnej pracy na rzecz innych jest zdecydowanie dalej.

Zaprezentowany powyżej przegląd postaw prospołecznych Polaków i ich zaangażowania w faktyczną działalność na rzecz innych daje obraz sytuacji na poziomie kraju, który stanie się punktem odniesienia dla badań przeprowadzonych w ramach Projektu na terenie Wielkopolski oraz jedną z podstaw przedstawionych w niniejszym dokumencie prognoz i propozycji przyszłych działań.

3. Sytuacja wolontariatu w Wielkopolsce

3.1.1. Proces badawczy

W ramach Projektu „Wolontariat wart poznania” przeprowadzono również badania mające w założeniu pozwolić na zdiagnozowanie obecnego stanu wolontariatu w Wielkopolsce oraz sformułowanie ewentualnych prognoz jego rozwoju.

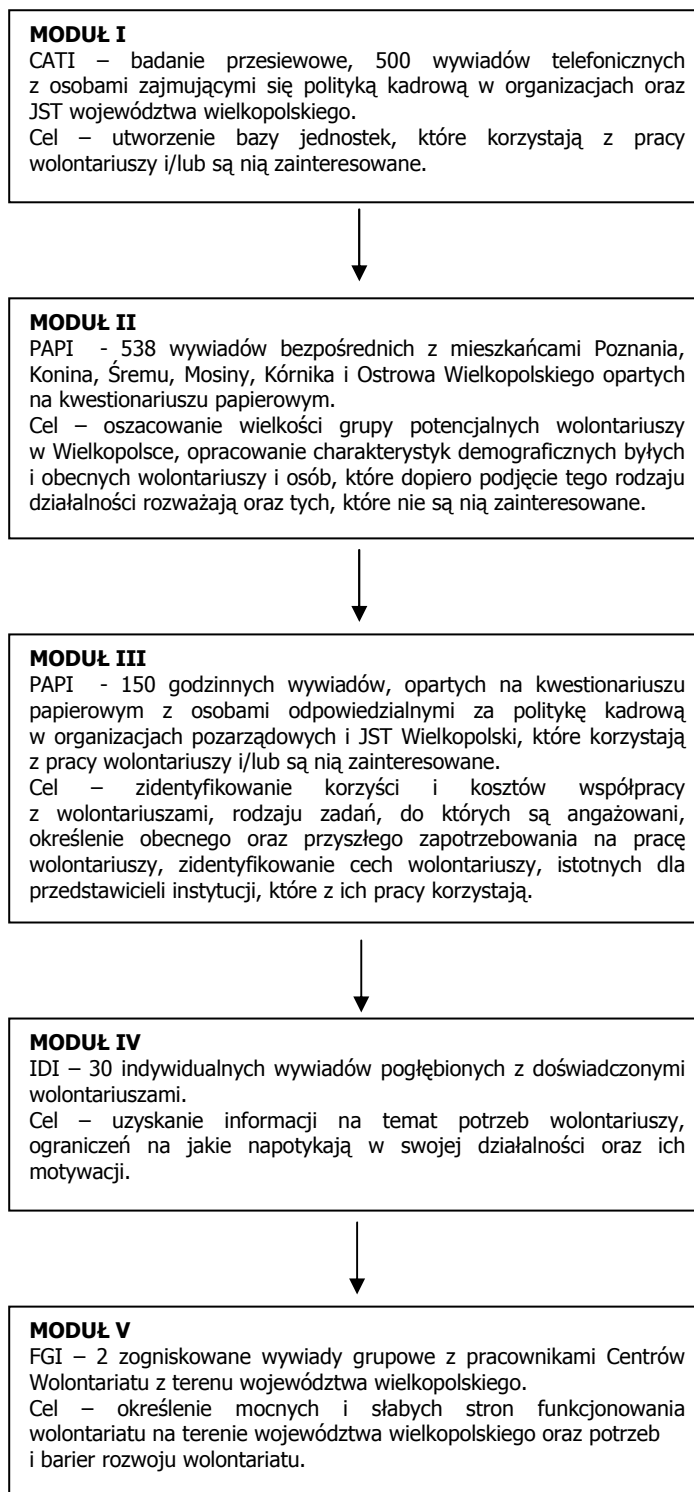
Proces badawczy składał się pięciu modułów, o różnych celach szczegółowych, metodologii i badanej populacji⁶:

⁶ PBS uwzględnił jako odbiorców usług wolontariuszy organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego

Lider projektu	Partner projektu 21
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

Rysunek 1: Struktura procesu badawczego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Raportu z badania sytuacji wolontariatu w Wielkopolsce 2008” PBS DGA

Lider projektu	Partner projektu	22
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>	

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

3.1.2. Profil wolontariusza

Spośród respondentów, którzy wzięli udział w Module II badania 9% pracowało jako wolontariusze⁷ – nieco częściej mężczyźni (59%) niż kobiety (41%). Wyniki badań regionalnych nie pokrywają się zatem z prezentowanymi powyżej ogólnopolskimi, w których zróżnicowanie między poziomem zaangażowania z uwagi na płeć właściwie się zatarło.

Pod względem przynależności do konkretnych grup wiekowych trudno jednoznacznie wskazać jak sytuacja w Wielkopolsce ma się do wyników badań ogólnopolskich, z uwagi na inny dobór przedziałów wiekowych.

Niemniej jednak widocznym jest największe zaangażowanie osób w wieku 40 - 55 lat (40%), która to grupa wiekowa w pewnym stopniu pokrywa się z zakresem pierwszej i trzeciej z najbardziej aktywnych w badaniach zleconych przez Klon/Jawor (36 – 45 lat, 46 – 55 lat). Natomiast poziom zaangażowania w wolontariat drugiej w kolejności najbardziej aktywnych grup wiekowych w badaniu PBS DGA – 25 – 39 lat (32%), w jakimś stopniu można wiązać z ujęciem w niej zdecydowanie najliczniejszej grupy ochotników z badania Klon/Jawor, osób w wieku 36 – 45 lat. Co nie zmienia jednak faktu, że osoby w wieku 26 – 35 lat są według badań zleconych przez Klon/Jawor najmniej chętne do pracy w charakterze wolontariusza, a w Wielkopolsce należą do grupy najaktywniejszych.

Również pod względem wykształcenia i sytuacji na rynku pracy zaobserwować można pewne różnice. Co prawda w badaniu dotyczącym Wielkopolski, podobnie jak w tym ogólnopolskim, w wolontariat angażują się przede wszystkim ludzie z wykształceniem wyższym i średnim. Niemniej jednak w regionie liderem są osoby z wykształceniem średnim (44%), a na poziomie ogólnopolskim z wyższym (19,1%). Jednocześnie, o ile w badaniu wykonanym na zlecenie Klon/Jawor wolontariuszami byli przede wszystkim uczniowie i studenci, następnie pracujący (na stałe lub dorywczo) oraz emeryci i renciści. O tyle w Wielkopolsce najbardziej aktywni byli pracujący, następnie emeryci i renciści oraz uczniowie i studenci.

Jeśli chodzi o poziom dochodów badanych, sytuacja zaobserwowana w Wielkopolsce przedstawia się nieco inaczej niż w wynikach badań ogólnopolskich. Co prawda znaczące ograniczenie stanowi inne ustalenie kategorii dochodowych, niemniej jednak widoczne jest większe zaangażowania osób średniosytuowanych.

Jak widać profil wolontariusza w Wielkopolsce odbiega od tego wynikającego z badań dla całego kraju – w regionie jest to najczęściej mężczyzna, w wieku 40 – 55 lat, z wykształceniem średnim, pracujący, o średnim poziomie dochodów.

⁷ W kwestionariuszu przygotowanym przez PBS DGA pytano czy kiedykolwiek zdarzyło się respondentowi pracować jako wolontariusz, należy zatem wziąć pod uwagę możliwość niezrozumienia pojęcia przez niektórych badanych przy odnoszeniu wyniku badań PBS DGA do tych prowadzonych na zlecenie Klon/Jawor

<p>Lider projektu</p> 	<p>Partner projektu 23</p>
---	---

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

3.1.3. Statystyka dotycząca angażowania wolontariuszy

Spośród wszystkich badanych instytucji⁸ tylko 28% korzystało z pracy wolontariuszy, w przypadku organizacji było to 37%, a urzędów – 9%. Wśród instytucji, które badano w Module III proporcje przedstawiają się inaczej – 65% korzystało z pracy wolontariuszy, głównie organizacje pozarządowe – 76%. Najczęściej po wolontariuszy sięgały instytucje zatrudniające od 6 do 20 osób, w przeliczeniu na pełne etaty. Zwykle, zarówno w roku 2007, jak i 2008, angażowano nie więcej niż 10 społeczników, szczególnie, co nie jest zaskakujące, w tych instytucjach, które zatrudniały najmniejszą liczbę pracowników.

Wolontariusze w roku 2008 deklarowali najczęściej, iż ich zaangażowanie miesięczne kształtowało się na poziomie 20 godzin (40% wskazań), w przypadku 22% było to ponad 100 godzin, 20% określało je na 21 – 50 godzin, a 13% 51 – 100 godzin. Doświadczeni społecznicy wskazywali, iż na swoją działalność poświęcają od kilku godzin do kilku dni w tygodniu.

Według przedstawicieli instytucji, angażowani przez nie wolontariusze mieli najczęściej od 19 do 25 lat, czyli należeli do grupy wiekowej najbardziej aktywnej również wg badań ogólnopolskich. Drugą najliczniejszą grupą były osoby w wieku 26 – 40 lat, a następnie najmłodszy – do lat 18. Najmniej wolontariuszy rekrutowało się spośród osób w wieku 40 lat i więcej. Podobne dane przyniosły badania, w których udział wzięły osoby indywidualne – najliczniejszą grupą wiekową wolontariuszy okazały się osoby w wieku 18 – 24 lata, a najmniej liczną osoby mające 40 – 55 lat. Należy zaznaczyć, że pracownicy Centrów Wolontariatu jako jedną z grup, z której zgłasza się najwięcej wolontariuszy wskazywali rencistów i emerytów.

3.1.4. Zadania powierzane wolontariuszom

Wolontariusze zajmowali się przede wszystkim organizacją i przygotowywaniem imprez oraz usługami z zakresu szeroko pojętej pomocy społecznej (np. opieka nad dziećmi, pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem). W realizację innych zadań, takich jak: prace biurowe, organizacja zbiorów pieniężnych, happeningów, akcji informacyjnych czy wdrażanie projektów, wolontariuszy angażowano rzadziej (4 – 12%).

70% instytucji badanych w Module I zamierza zintensyfikować swoją współpracę z wolontariuszami, spośród tych, które już z ich zaangażowania korzystają lub zamierzają korzystać, deklaracje takie złożyło 20%.

⁸ W badaniach PBS DGA mianem instytucji określano łącznie – urzędy i organizacje pozarządowe

Lider projektu	Partner projektu	24
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>	

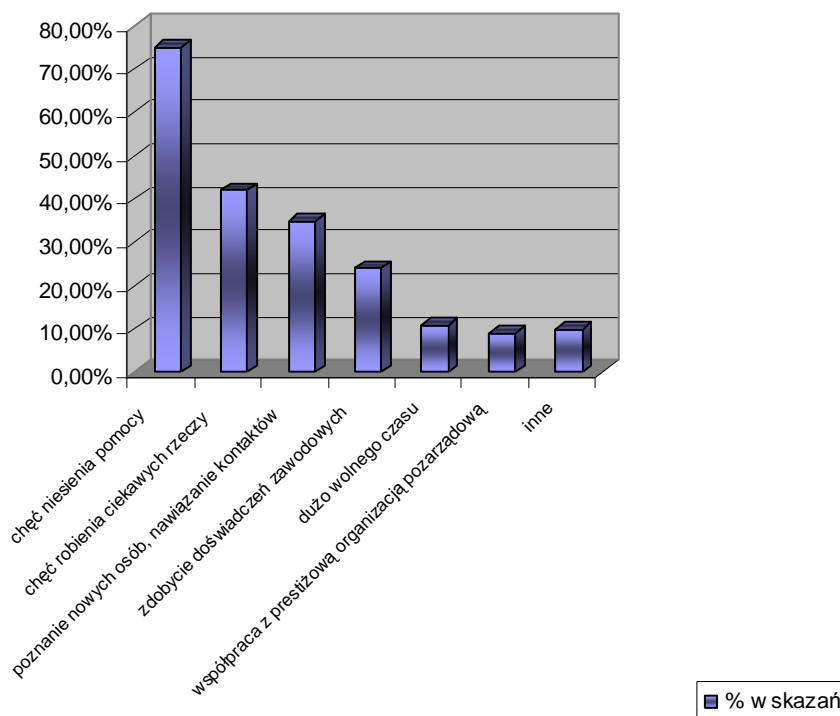
Wolontariusze mieliby przede wszystkim zajmować się pomocą społeczną, pracami biurowymi oraz prowadzić zajęcia z dziećmi i młodzieżą.

3.1.5. Motywacja

Podstawowym powodem angażowania się respondentów w wolontariat według badania PBS DGA była chęć niesienia pomocy innym ludziom (75%), co w pewnym zakresie można przyporządkować kategorii przekonań moralnych, religijnych czy politycznych w badaniu zleconym przez Klon/Jawor.

Ponadto badani Wielkopolanie wskazywali, iż wolontariat daje im szansę na robienie ciekawych rzeczy (42%), poznanie nowych osób i nawiązanie kontaktów (35%), zdobycie doświadczeń zawodowych (24%) czy współpracy z prestiżową organizacją pozarządową (9%). 11% respondentów przyznało, że to sposób spędzania ich wolnego czasu, którego mają dużo.

Wykres 8: Powody angażowania się w wolontariat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu PBS DGA

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt: „Wolontariat wart poznania”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

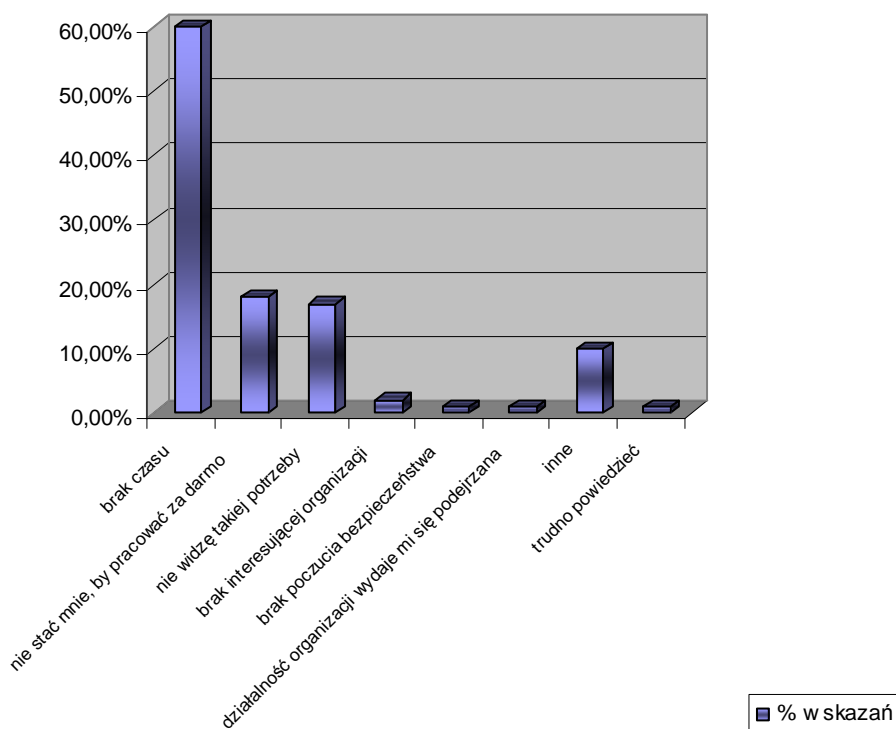

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

W badaniu PBS DGA spytano również osoby nieangażujące się w wolontariat o powody braku ich aktywności w tym względzie. I w tym przypadku najczęstsza odpowiedź – brak czasu (60%), czyli swego rodzaju „odpowiedź – wytrych” pokrywa się z wynikami badań ogólnopolskich.

Respondenci wskazywali także, że nie stać ich na darmową pracę (18%), względnie, że nie widzą takiej potrzeby (17%). Ponadto, podobnie jak to miało miejsce w badaniu zleconym przez Klon/Jawor, pojawiły się osoby nie dostrzegające żadnych godnych zainteresowania organizacji (2%) czy zwyczajnie im nie ufające (1%) – choć w zdecydowanie mniejszej skali.

Wykres 9: Powody nie angażowania się w wolontariat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu PBS DGA

Lider projektu

Partner projektu

26

Poznań.
Tu warto żyć.

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

3.1.6. Sposoby pozyskiwania wolontariuszy

Okazuje się, że z zasady wolontariusze sami zgłaszają się do instytucji, deklarując gotowość do działalności wolontarystycznej. Takie zresztą panuje przekonanie, jak zauważyli pracownicy Centrów Wolontariatu biorący udział w badaniu – jeśli ktoś jest zainteresowany tego rodzaju zaangażowaniem, to sam znajdzie sposób aby pracę ochotniczą podjąć.

Istotnym źródłem informacji o wolontariacie okazali się być również znajomi wolontariusze oraz ogłoszenia zamieszczane w Internecie i na uczelniach czy szkołach. Zgodnie z tym co mówili pracownicy Centrów Wolontariatu uczestniczący w badaniu, szkoły są praktycznie jedynym miejscem, w którym podejmowane są jakiegokolwiek akcje rekrutacyjne.

Niepokojącym jest fakt, że o istnieniu ogólnodostępnej bazy wolontariuszy wiedziało 45% przedstawicieli instytucji korzystających lub zamierzających korzystać z pracy wolontariuszy. Tego rodzaju baza jest potencjalnie najłatwiejszą drogą do pozyskania wolontariusza, tym bardziej, że odpowiednio sformatowane dane mogą spowodować, że tak organizacja, jak i wolontariusz unikną rozczarowań. Tym bardziej, iż okazało się, że osoby, które nigdy wolontariuszami nie były nie posiadają praktycznie żadnej wiedzy na temat tego, gdzie można jakiegokolwiek informacji o wolontariacie uzyskać oraz jak w tego rodzaju działalność się zaangażować.

3.1.7. Centra Wolontariatu

Z uwagi na znaczące rozproszenie informacji dotyczących wolontariatu, w przeprowadzonych badaniach wyraźnie zaznaczyła się niezwykle istotna rola Centrów Wolontariatu. Wskazywano na ich znaczącą rolę informacyjną (12% osób, które były wolontariuszami mówiło, że to właśnie ta instytucja była dla nich źródłem niezbędnych informacji), szkoleniową czy też integrującą środowisko wolontariuszy. Dlatego tak istotnym wydaje się doprowadzenie do powstania tego rodzaju podmiotu w Poznaniu. Zarówno bowiem instytucje, jak i sami wolontariusze jednoznacznie wskazywali jak wielką stratą jest dla nich zawieszenie działalności przez Centrum Wolontariatu w Poznaniu, które skutkowało jeszcze większym niż dotychczas zatimizowaniem środowiska.

Lider projektu	Partner projektu 27
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

3.1.8. Ocena działalności wolontariuszy

Działalność wolontariuszy, zarówno przez przedstawicieli JST, jak i organizacji pozarządowych, oceniana jest bardzo dobrze. Doceniają oni szczególnie zaangażowanie wolontariuszy, i ich komunikatywność. Mniej pozytywnie postrzegają kreatywność i samodzielność społeczników.

Respondenci z instytucji, które korzystają lub planują korzystać z pracy wolontariuszy (Moduł III) podkreślali, że wolontariusze stanowią ważną część personelu oraz, że ich działalność sprzyja rozwojowi ich urzędu czy organizacji. Informacje o problemach, które były wynikiem działań wolontariuszy pojawiały się zdecydowanie rzadziej.

Niemniej jednak wolontariusze raczej nie mają szans na otrzymanie stałej pracy w instytucjach, na rzecz których dobrowolnie działają. Tylko 37% instytucji, których przedstawiciele wzięli udział w badaniu CATI (Moduł I) i 20% tych, których przedstawiciele uczestniczyli w Module III badania, w ogóle dopuszcza taką możliwość i to jedynie w przypadku najlepszych.

Osoby nie będące wolontariuszami, czyli nie znające tej działalności z własnego doświadczenia, postrzegają społeczników różnie – ich opinie zależą głównie od tego czy otrzymali czy też nie od nich wsparcie. Beneficjenci pomocy świadczonej przez społeczników z zasady doceniają ich pracę, co dla samych wolontariuszy jest, co oczywiste, źródłem ogromnej satysfakcji. Niemniej jednak zdarzają się również osoby podchodzące do pracy ochotniczej z dużą nieufnością, z uwagi na jej bezpłatność.

Lider projektu	Partner projektu 28
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

4. Słabe i mocne strony/szanse i zagrożenia dla wolontariatu w Wielkopolsce

Wyniki przeprowadzonych przez PBS DGA badań wskazują, że osoby, które zaangażowały się w wolontariat w zdecydowanej większości dostrzegają korzyści, które im przyniósł – nowe znajomości, satysfakcję z pomagania innym, ciekawy sposób na spędzanie wolnego czasu, sprawdzenie samego siebie, czy cenne doświadczenie zawodowe.

Jednakże aby móc dostrzec pozytywne skutki jakiegoś działania trzeba mieć szansę je podjąć, dlatego niezwykle istotnym jest rozpoznanie sytuacji wolontariatu w Wielkopolsce⁹, dzięki czemu możliwym stanie się zaplanowanie odpowiednich działań, które przyczynią się do jego rozpowszechnienia, także jako sposobu na integrację ze społeczeństwem osób zagrożonych wykluczeniem.

⁹ Analizę SWOT sformułowano na podstawie – wyników prezentowanych badań, dostępnych publikacji oraz spotkań warsztatowych poprzedzających powstanie dokumentu

Lider projektu	Partner projektu 29
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

Tabela 1: Analiza SWOT

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - pogarszająca się sytuacja na rynku pracy (wolontariat jako szansa na nabycie nowych umiejętności i pozyskanie zatrudnienia – szczególnie pierwszej pracy, wykorzystywana już przez PUP jako wsparcie jego działań aktywizujących), - rosnąca liczba osób starszych w społeczeństwie – niezagospodarowany potencjał, - rosnące zapotrzebowanie (ze strony osób indywidualnych, organizacji pozarządowych i urzędów), - coraz większa liczba imprez o dużej skali w Wielkopolsce, doświadczenie wynikające z tych dotychczas zorganizowanych, - rodzący się wolontariat pracowniczy. 	<ul style="list-style-type: none"> - emigracja ludzi młodych, „naturalnych” wolontariuszy, - brak pomysłów na „przyciągnięcie” do wolontariatu, - brak strategii działania wśród podmiotów zainteresowanych pozyskaniem wolontariuszy, - stereotypowe myślenie o wolontariacie, - zawężona definicja wolontariatu w polskich przepisach i mentalności, - niskie zaufanie społeczne (także do organizacji pozarządowych), występująca nadal „próżnia społeczna”, - słabe przełożenie szczytnych deklaracji odnośnie wagi postaw prospołecznych na faktyczne działania, - brak zainteresowania angażowaniem wolontariuszy ze strony większości instytucji (60%) nie korzystających dotąd z ich pracy, - brak motywacji do zaangażowania się w wolontariat u większości osób (60%), które nigdy pracy ochotniczej nie podejmowały.
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - stopniowa profesjonalizacja, - nieodpłatność usług, - „świeże spojrzenie” i kreatywność wolontariuszy, ich pasja, - wypełnianie przez wolontariuszy luki w instytucjach – wykonywanie zadań, na które brak czasu pracownikom etatowym, - chęć kontynuowania działalności przez większość doświadczonych wolontariuszy, - znacząca grupa osób, dla których wolontariat stanowi swego rodzaju imperatyw moralny, - funkcjonujące Centra Wolontariatu. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak promocji, wsparcia medialnego, - niewykorzystywany potencjał ludzi starszych, - duża fluktuacja, - często brak przygotowania potencjalnych wolontariuszy, - brak szkoleń, superwizji i ewaluacji pracy wolontariuszy, - problemy ze stawianiem wymagań osobom pracującym bez wynagrodzenia, - brak koordynacji działań potencjalnych beneficjentów pracy ochotniczej, - brak gratyfikacji, często także nawet zwrotu poniesionych przez wolontariuszy kosztów, - duża aktywność, przeważająca nad wolontariatem regularnym, - zawieszenie działalności przez Centrum Wolontariatu w Poznaniu, problemy z finansowaniem działalności przez funkcjonujące w województwie Centra Wolontariatu.

Źródło: Opracowanie własne

Lider projektu	Partner projektu 30
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

5. Prawdopodobne kierunki rozwoju wolontariatu w Wielkopolsce

Nie jest łatwo prognozować dalszy rozwój aktywności tak bardzo zależnej od czynnika ludzkiego, w związku z tym silnie narażonej na nieprzewidywalne zmiany. Niemniej jednak – obserwując uwarunkowania społeczno – ekonomiczne i prawdopodobny rozwój sytuacji w tym względzie oraz opierając się na dostępnych wynikach badań dotyczących wolontariatu i zaprezentowanych tam zagadnieniach, można pokusić się o wysnucie pewnych wniosków.

Wiadomym jest, że społeczeństwo polskie dotknięte jest już – jak zdecydowana większość społeczeństw Europy – problem starzenia się. Polacy coraz dłużej żyją i populacja osób najstarszych regularnie się zwiększa. Ponadto rośnie stopień aktywności zawodowej Polaków, a zatem niezwykle istotnym staje się kwestia organizacji opieki nad dziećmi i osobami zależnymi. Trudno być aż takim optymistą, żeby zakładać, że wynikające ze wskazanych zjawisk potrzeby zaspokoi państwo, gdyż może po prostu zabraknąć na to środków. Dlatego można spodziewać się, że praca dobrowolna i nieodpłatna będzie zyskiwać na znaczeniu.

Jednocześnie pojawiają się kolejne dziedziny, w których istnieje spore pole do działalności wolontarystycznej, wykraczające poza stereotypowe rozumienie pracy ochotniczej, jako związanej jedynie z pomocą społeczną. W Polsce, jak i w Wielkopolsce organizuje się coraz więcej imprez, również o charakterze międzynarodowym, które bez wolontariuszy albo by się nie odbyły albo byłyby znacząco droższe.

Wolontariat jest pożądaną i bardzo dobrze widzianą działalnością w Europie Zachodniej czy USA, integracja Polski z krajami wysokorozwiniętymi będzie sprzyjała działaniom na rzecz propagowania pracy ochotniczej. Można przypuszczać, że wzrastała będzie tak rola wolontariatu akcyjnego – stosunkowo łatwiejszego, bo mniej angażującego, a pozwalającego na wykazanie się przynależnością do grupy osób wrażliwych społecznie, jak i regularnego – jako odpowiedzi na obecny w każdym społeczeństwie spory odsetek osób o wysokim poziomie altruizmu. Prawdopodobnym jest również rozwój wolontariatu pracowniczego, już obecnego w Wielkopolsce, w związku z coraz większą dbałością wielu przedsiębiorstw o ich odbiór społeczny.

W związku z tym koniecznym wydaje się również rozważenie rozszerzenia pojęcia wolontariatu na działania mieszczące się w pojęciu „postawy obywatelskiej”, których jednak do wolontariatu nadal nie zaliczamy – np. pomoc sąsiedzka, działalność na rzecz lokalnej szkoły itp. W Polsce nadal bowiem różnie definiuje się wolontariat, a to nie sprzyja jego rozpowszechnianiu i promowaniu przekonania, że pomaganie, bez względu na konkretną formę organizacyjną, jest czymś dobrym.

Lider projektu	Partner projektu 31
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

Swoją rolę w rozwoju wolontariatu odegra zapewne również obecny kryzys gospodarczy, który będzie dla niektórych osób impulsem do podejmowania działalności wolontarystycznej, jako punktu wyjścia kariery zawodowej. Umożliwi on bowiem zdobycie niezbędnego doświadczenia zawodowego i zaprezentowanie siebie jako osoby aktywnej i kreatywnej. Stanie się również, przynajmniej w jakimś stopniu, drogą do powrotu do społeczeństwa dla osób wykluczonych czy też wykluczeniem zagrożonych, dla których będzie okazją do wdrożenia się w życie zawodowe i podniesienia poczucia własnej wartości.

Podsumowując można stwierdzić, że wolontariat będzie się rozwijać, ale jego jakość i konkretne kierunki rozwoju wyznaczą działania osób – przedstawicieli organizacji pozarządowych, administracji samorządowej i rządowej, które już dzisiaj widzą jego ogromną rolę.

6. Cel główny

Strategia ma być swego rodzaju punktem wyjścia i kierunkowskazem działań mających na celu rozwój wolontariatu w Wielkopolsce, dlatego jako jej cel główny przyjęto:

Skoordynowanie działań na rzecz rozwoju wolontariatu w wymiarze ilościowym i jakościowym, także jako formy wychodzenia z bezrobocia i walki z wykluczeniem społecznym.

7. Cele szczegółowe

W założeniu autorów opracowania cel główny Strategii osiągnięty zostanie dzięki realizacji celów szczegółowych:

CEL I Koordynacja promocji wolontariatu – przyjęcie i realizacja jednoznacznych ustaleń odnośnie grup docelowych, kanałów i konkretnych działań promocyjnych.

CEL II Opracowanie standardów rekrutacji, szkolenia oraz ewaluacji pracy wolontariuszy.

CEL III Podjęcie działań mających na celu uruchomienie Centrum Wolontariatu w Poznaniu, pełniącego funkcję integrującą, informacyjną i szkoleniową (wsparcie eksperckie nie tylko dla wolontariuszy, ale również dla zatrudniających ich jednostek).

Kolejnym krokiem jest przypisanie celom szczegółowym konkretnych działań, które pozwolą na ich osiągnięcie.

Lider projektu	Partner projektu 32
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

8. Proponowane działania

CEL I:

- Działanie I.1: Opracowanie strategii promocji wolontariatu w Wielkopolsce – określenie założeń działań promocyjnych, wskazanie ich odbiorców i dobór optymalnych kanałów przekazu.

Działania promocyjne mają przede wszystkim skoncentrować się na przekazie, iż pomaganie (ale nie tylko w klasycznym rozumieniu związanym z pomocą społeczną) samo w sobie jest czymś dobrym (konotacja pozytywna), do tego zwyczajnie „fajnym”¹⁰, a wolontariusze to grupa wyjątkowa, by nie rzec elitarna. Wskazywaniu jak szeroka to dziedzina, w której znajdzie się miejsce dla wielu różnorodnych aktywności.

Istotnym jest również objęcie nimi grup, dotąd w tego rodzaju działaniach pomijanych – np. 50+ oraz osób z grup defaworyzowanych czy wykluczonych. Z uwagi na fakt, że wolontariat to nie tylko swego rodzaju sposób na odejście od codziennej rutyny, element programów wychowawczych/edukacyjnych czy sposób na zaspokojenie wewnętrznych potrzeb, ale również narzędzie „dydaktyczne i socjalizacyjne”¹¹ związane z rynkiem pracy.

Skuteczność działań zagwarantuje sięgnięcie również po niestandardowe kanały przekazu – portale społecznościowe, blogi internetowe, cieszące się sporą popularnością, a nadal niewykorzystywane w pełni oraz podjęcie działań mających na celu prezentowanie postaw wolontarystycznych także np. w serialach TV, które często są kompatybilne z poruszonymi w danym okresie w prasie i telewizji zagadnieniami, a odgrywają spora rolę propagatorską.

- Działanie I.2: Pozyskanie środków na działania promocyjne, przygotowanie podmiotów realizujących Działanie I.1 do profesjonalnego pozyskiwania środków zewnętrznych, pozabudżetowych (fundusze unijne, fundraising).

CEL II:

- Działanie II.1: Adaptacja istniejących już wytycznych przygotowanych przez Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu, propagowanie funkcjonowania organizacji i urzędów jako przyjaznych wolontariuszom, traktujących ich jak pracowników, z tą różnicą, że nie pobierających za swoje działania wynagrodzenia (rekrutacja, okres próbny, nawiązanie współpracy, szkolenia, supervizja, ewaluacja).

¹⁰ Wypowiedź uczestnika warsztatów zorganizowanych w ramach Projektu „Wolontariat wart poznania”, 25. lutego 2009 r.

¹¹ Barwy wolontariatu, Rocznik nr 7. Pismo o organizacjach pozarządowych, BORIS, Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu, s.98.

Lider projektu	Partner projektu 33
	

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

- Działanie II.2: Opracowanie i przyjęcie przez zainteresowane organizacje i urzędy minimalnych standardów w tym względzie.

CEL III:

- Działanie III.1: Opracowanie koncepcji funkcjonowania Centrum Wolontariatu w Poznaniu – sprawy organizacyjne, stabilny sposób finansowania, podmiot prowadzący.
Zaangażowani w wolontariat bardzo mocno odczuli zawieszenie działalności przez poznańskie Centrum Wolontariatu, które pełniło swoistą rolę koordynującą. Ponowne uruchomienie podmiotu, który będzie łączył różnorodne działania podejmowane w zakresie wolontariatu (w tym portal internetowy, promocja dobrych praktyk, monitoring potrzeb, wspieranie powstawania i funkcjonowania lokalnych centrów wolontariatu) jest niezwykle ważne dla wszystkich zainteresowanych – tak wolontariuszy, jak i korzystających. Istotnym jest jednak aby była to jednostka o solidnych podstawach, przede wszystkim finansowych, ale również organizacyjnych – tak aby nie doszło do sytuacji, w której huczne otwarcie będzie jedynym osiągnięciem Centrum.
- Działanie III.2: Koordynacja działań podmiotów zainteresowanych jego powstaniem.
Urząd Miasta Poznania pracuje obecnie nad koncepcją powołania Centrum Wolontariatu (Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu), jest zatem szansa na zgłaszanie przez zainteresowanych własnych pomysłów na jego funkcjonowanie, tak aby powstał podmiot w jak największym stopniu odpowiadający potrzebom zainteresowanych.

Lider projektu	Partner projektu 34
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

9. Podsumowanie

Wolontariat, jako jeden z przejawów obywatelskości, odgrywa niezwykle ważną rolę, stanowi bowiem w pewnym stopniu o jakości życia danego społeczeństwa. Nie w wymiarze finansowym, ale w tym o wiele ważniejszym – międzyludzkim. Stanowi dowód tego, że członkowie danego społeczeństwa są w stanie podarować innym swój czas, uwagę, umiejętności i zainteresowanie. Jest to także bardzo dobry sposób na naukę negocjacji, kompromisu czy otwarcia na innych, czego tak bardzo Polakom brakuje. Co jest wielką wartością, bez względu na to z jakich faktycznie pobudek konkretne osoby aktywności wolontarystycznej się podejmują.

Pomoc innym postrzegana jest przez większość Polaków jako postawa godna naśladowania, niemniej jednak szczytne deklaracje od faktycznego zaangażowania dzieli długa droga, która, niestety, ostatnio staje się coraz dłuższa. Dlatego tak ważnym jest podjęcie możliwie szerokich działań propagatorskich, wspartych organizacyjnymi, aby nie zmarnować istniejącego potencjału.

Autorzy niniejszego opracowania są optymistami – dostrzegają wzrastające zapotrzebowanie na wolontariat, sporą rzeszę osób nieskoncentrowanych tylko na dbaniu o własne interesy oraz zainteresowanie wsparciem tej aktywności w sektorze publicznym, prywatnym i pozarządowym. Istotnym jest zatem znalezienie punktu wspólnego w różnorodnych z natury oczekiwaniach tak bardzo różniących podmiotów.

Punktem wyjścia do działań koordynujących może być między innymi niniejszy dokument, który w zamierzeniu, ma stanowić swego rodzaju kierunkowskaz podejmowanych w Wielkopolsce działań. Na obecnym etapie, w trakcie prac nad „Strategią rozwoju wolontariatu w województwie wielkopolskim” udało się rozpocząć dyskusję nad kondycją i przyszłością wolontariatu w województwie oraz sposobach wsparcia i popularyzacji tego zaangażowania. Albowiem tylko wspólnie wypracowane, przez wszystkich zainteresowanych, stanowisko ma szansę na ogólną akceptację, a w konsekwencji wdrożenie.

Lider projektu	Partner projektu 35
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt: „Wolontariat wart poznania”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

Bibliografia

1. Aronson E., Wilson T. D., Alert R.M., *Psychologia Społeczna. Serce i umysł*, Zys i S-ka, Poznań 1997.
2. Kromolicka B. (red), *Wolontariat w obszarze humanistycznych wyzwań opiekuńczych*, Toruń 2005.
3. Török M., *Planowanie strategiczne*, Uniwersytet Johnsa Hopkinsa 1997.
4. Mól D., *Wolontariat. Skąd ten kryzys?*, civicpedia.ngo.pl, 2008.
5. Ochman M., Jordan P., *Jak pracować z wolontariuszami*.
6. Ochman M., Jordan P., *Wolontariusze – źródłem siły organizacji*.
7. Barwy wolontariatu, Rocznik nr 7. Pismo o organizacjach pozarządowych, BORIS, Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu.
8. Pomaganie nakręca mnie. Informator dla wolontariuszy, Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu.
9. Stowarzyszenie Klon/Jawor, *Kryzys wolontariatu trwa*, civicpedia.ngo.pl, 2008.
10. Wolontariat – magazyn ludzi aktywnych, Centrum Wolontariatu w Warszawie, 1/1/2008.
11. *Polak Polakowi Polakiem*, w: Przegląd Nr 14 (484), 13. kwietnia 2009.
12. *Czy Polacy mają predyspozycje do pracy społecznej na rzecz swojej społeczności? Komunikat z badań*, Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa styczeń 2008.
13. *Sytuacje z życia Polaków. Komunikat z badań*, Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa styczeń 2008.
14. *Wolontariat, filantropia i 1%. Raport z badań 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007*, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa.
15. *Wnioski wypracowane przez uczestników warsztatów, które miały miejsce 25. lutego 2009 r.*

Lider projektu

Partner projektu

36

Poznań.
Tu warto żyć.

 <p>KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI</p>	<p>Projekt: „Wolontariat wart poznania” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego</p>	 <p>EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY</p>
---	--	---

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1: Struktura procesu badawczego	22
---	----

SPIS TABEL

Tabela 1: Analiza SWOT.....	30
-----------------------------	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1: Kwoty wpłacane przez darczyńców w roku 2006 i 2007.....	11
Wykres 2: Korzystający z możliwości przekazania 1% w podziale na osoby fizyczne rozliczające się wg skali podatkowej i osoby rozliczające się ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych	13
Wykres 3: Powody nie skorzystania z mechanizmu 1%	15
Wykres 4: Na czym polegała praca konkretnych wolontariuszy	17
Wykres 5: Liczba godzin poświęconych na wolontariat w roku 2006 i 2007 ..	18
Wykres 6: Powody angażowania się w filantropię i wolontariat	19
Wykres 7: Powody braku angażowania się w filantropię i wolontariat.....	20
Wykres 8: Powody angażowania się w wolontariat.....	25
Wykres 9: Powody nie angażowania się w wolontariat	26

Lider projektu	Partner projektu 37
	 <p>Poznań. Tu warto żyć.</p>